

Załącznik
do uchwały Nr IX/62/2011
Rady Powiatu Toruńskiego
z dnia 6 lipca 2011 r.

*Program Aktywności Lokalnej Powiatu Toruńskiego
w latach 2011-2013*

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu

2011 rok

Wprowadzenie

Program Aktywności Lokalnej (PAL) dla Powiatu Toruńskiego na lata 2011 – 2013 stanowi lokalny program pomocy społecznej, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej. Przyjęte w Programie Aktywności Lokalnej koncepcje zgodne są z założeniami zawartymi w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Polityki Prorodzinnej w Powiecie Toruńskim na lata 2006 – 2016, przyjętym uchwałą Nr XXIX/220/06 Rady Powiatu Toruńskiego dnia 19 czerwca 2006 r., Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2008 – 2012 przyjętym uchwałą Nr XIII/93/08 Rady Powiatu Toruńskiego dnia 24 kwietnia 2008 r. oraz programami Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu w zakresie systemowej opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Toruńskim.

Program Aktywności Lokalnej został opracowany w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy mieszkańców Powiatu Toruńskiego w obszarze pomocy społecznej, w związku z nowymi możliwościami ich rozwiązywania, jak również w celu realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów danej społeczności, zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji działających na rzecz zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej. Stanowi także aktualizację i uzupełnienie wymienionych dokumentów jako ich integralna część.

Jest wymaganym dokumentem do realizacji projektów systemowych dla powiatowych centrów pomocy rodzinie, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie.

Program jest istotnym narzędziem realizacji lokalnej polityki społecznej oraz dokumentem, który wyznacza kierunki działań mającym na celu zapewnienie mieszkańcom Powiatu Toruńskiego jak najwyższej jakości życia. Celem PAL będzie wprowadzenie skutecznych metod przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom społecznym, natomiast efektem wdrażania będzie wyższa jakość życia i

bezpieczeństwa socjalnego, wyrównywanie szans mieszkańców oraz integracja społeczności lokalnej.

Program Aktywności Lokalnej został skierowany do osób w ramach konkretnego środowiska lub członków danej społeczności. W jego ramach można prowadzić działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na pewnej przestrzeni, obejmującej obszar gminy: dzielnicy, osiedla, sołectwa, wsi. Może być to środowisko grupy zawodowej lub społecznej (np. osób niepełnosprawnych, osób przebywających i opuszczających rodziny zastępcze, osób wychodzących w placówek opiekuńczo-wychowawczych), mieszkańców bloku lub nawet kilku rodzin zamieszkałych w danej okolicy.

I. Podstawy prawne PAL

Podstawą prawną Programu jest między innymi art. 19, art. 112 ust. 12, ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz.U.z 2009 r., nr 175, poz. 1362 ze zm.), zgodnie z którymi Rada Powiatu, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej. Również zapis art. 35a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j.Dz. U. z 2010 r., nr 214, poz. 1407 ze zm.) umożliwia opracowywanie i realizację powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Program Aktywności Lokalnej jest również zgodny z założeniami nadrzędnych dokumentów kreujących politykę społeczną Unii Europejskiej oraz politykę społeczną na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym między innym z:

- 1) Strategią Lizbońską,
- 2) Narodową Strategią Spójności na lata 2007 - 2013,
- 3) Strategią Rozwoju Kraju 2007 – 2013,
- 4) Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki (PO KL) na lata 2007 - 2013,
- 5) Szczegółowym Opisem Priorytetów PO KL,
- 6) Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia 2007 – 2013. Wytycznymi w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL,
- 7) Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013,
- 8) Zasadami finansowania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
- 9) Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
- 10) Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2007–2020 „Rozwój Zasobów Ludzkich”.

Na poziomie lokalnym Powiatu Toruńskiego PAL jest zgodny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Polityki Prorodzinnej na lata 2006-2016 oraz z Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2008-2012.

Jednocześnie, zgodnie ze wskazaniami celem osiągnięcia odpowiednich wskaźników na cały okres programowania, Instytucja Wdrażająca (Instytucja Pośrednicząca II Stopnia) – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu rekomenduje stosowanie Programów Aktywności Lokalnej, w celu umożliwienia osiągnięcia liczby osób, które zakończyły udział w projekcie finansowanego z EFS PO KL, jednocześnie przyczyniając się do racjonalizacji kosztów realizacji projektu.

II. Programy realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu

W związku z uchwaleniem Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Polityki Prorodzinnej na lata 2006-2016, zostały także opracowane i wdrożone do realizacji przez PCPR następujące programy:

- 1) Program systemowej opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Toruńskim w latach 2006-2016,
- 2) Program wspierania zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych poprzez cykl szkoleń rozwijających umiejętności opiekuńczo-wychowawcze,
- 3) Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 4) Tworzenie mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze w Powiecie Toruńskim,
- 5) Powiatowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2008-2012 (poprzedni Program był realizowany w latach 2004-2007),
- 6) Realizacja programu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „Program wyrównywania różnic między regionami II”

III. Projekty realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu realizuje projekt systemowy w ramach EFS PO KL pn.: „Uwierzyć w siebie – aktywna integracja osób w rodzinach zastępczych i je opuszczających” od 2009 r. Uczestnikami projektu byli

wychowankowie rodzin zastępczych o statusie osób nieaktywnych zawodowo. PCPR w Toruniu zawarł z Instytucją Wdrażającą (Instytucją Pośredniczącą II stopnia) umowę ramową na realizację projektu systemowego na okres od 01.05.2009 r. do 31.12.2013 r. W maju 2010 r. został podpisany Aneks do umowy ramowej projektu systemowego.

W chwili obecnej został złożony do IW następny wniosek o dofinansowanie projektu systemowego Program Operacyjny Kapitał Ludzki na 2011r., celem podpisania kolejnego Aneksu do umowy. Od 2011 r. jednym z narzędzi możliwych do zastosowania w toku realizacji projektów systemowych EFS PO KL jest Program Aktywności Lokalnej.

IV. Beneficjenci projektów oraz cele projektów systemowych

Projekt systemowy realizowany w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie pt. „Uwierzyć w siebie – aktywna integracja osób w rodzinach zastępczych i je opuszczających” od 2009 r. został skierowany do 20 beneficjentów ostatecznych – dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach zastępczych i będących na etapie ich opuszczania, będących w wieku od 15 do 25 roku życia. W 2010 r. projekt był adresowany do 26 osób wychowujących się w rodzinach zastępczych lub je opuszczających. Jest to grupa uczestników posiadająca status osób nieaktywnych zawodowo.

Celem głównym projektów był wzrost integracji społecznej, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i wykluczenia społecznego, poprzez podniesienie kwalifikacji i mobilności zawodowej, stworzenie sprawnego systemu w przewyżnianiu trudnych sytuacji życiowych, przy zastosowaniu aktywnych form integracji.

Cele szczegółowe projektu systemowego to między innymi: 1. wspomaganie procesu usamodzielnienia wychowanków poprzez udział w instrumentach aktywnej integracji, 2. zapobieganie wykluczeniu społecznemu poprzez wsparcie psychologiczne, prawne, podniesienie samooceny oraz wiary w siebie, pomoc w

przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych, wzrost zaradności życiowej, 3. przeciwdziałanie stereotypowemu podejściu do roli kobiet i mężczyzn w życiu osobistym i zawodowym, 4. przygotowanie osób wykluczonych społecznie do wejścia na rynek pracy – zwiększenie szans na podjęcie zatrudnienia, 5. zwiększenie kompetencji osobistych, motywacji, świadomości i umiejętności dot. wyboru dalszego kształcenia, 6. nabycie umiejętności prezentacji własnych słabych i mocnych stron, 7. zmiana postawy beneficjentów oraz ochrona przed marginalizacją i nieprzystosowaniem społecznym, 8. rozpoznanie umiejętności i predyspozycji zawodowych, 9. wzmocnienie i poszerzenie zakresu działalności PCPR.

Biorąc pod uwagę kryterium dostępu dotyczące niepełnosprawności w Planie Działania dla Priorytetu VII PO KL (Promocja integracji społecznej), opracowanym przez Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego Departament Polityki Regionalnej, projekt na 2011 r. został skierowany do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, to jest do osób niepełnosprawnych w co najmniej 10 procentach, w proporcji co najmniej takiej samej jak proporcja osób niepełnosprawnych będących klientami danego PCPR, w stosunku do ogólnej liczby wszystkich klientów danego PCPR (według stanu na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie).

W każdym roku realizacji umowy ramowej PCPR w Toruniu planuje objąć wsparciem beneficjentów zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym między innymi wychowanków zakwalifikowanych do rodzicielstwa zastępczego oraz osoby niepełnosprawne.

W 2011 r. wsparcie w ramach projektu otrzymają osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi, a więc z tytułu tej samej jednostki chorobowej. W ramach projektu wszyscy uczestnicy otrzymają skierowania do Klubu Integracji Społecznej poprzez Program Aktywności Lokalnej. Poszczególne działania w ramach projektu zostaną przeprowadzone dla 41 osób niepełnosprawnych, w tym dla uczestników ze Środowiskowych Domów Samopomocy w Browinie, 87-140 Chełmża, w Osieku nad Wisłą, 87-126 Obrowo oraz grupy osób niepełnosprawnych zamieszkująca teren gminy Obrowo.

Wybór tych środowisk do projektów jest nie bez znaczenia. Stanowią one najliczniejszą grupę klientów PCPR w Toruniu, wymagającą wszechstronnego wsparcia i podejścia z uwagi na własną trudną sytuację życiową i zdrowotną, związaną między innymi z rodzicielstwem zastępczym, uzależnieniami i

współzależnieniami, przemocą w swojej naturalnej rodzinie, niepełnosprawnością fizyczną, psychiczną, intelektualną lub z tytułu innych chorób i schorzeń.

V. Zakres działania Klubu Integracji Społecznej (KIS)

W ramach realizacji projektów systemowych, gminy (Ośrodki Pomocy Społecznej) oraz Powiat (Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie), zgodnie z dokumentem Ministerstwa Rozwoju Regionalnego „Zasady przygotowania realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Społecznej oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 z dnia 01 stycznia 2011 r., mogą kierować potencjalnych beneficjentów do uczestnictwa w zajęciach Klubu Integracji Społecznej. Udział w zajęciach KIS stanowi wydatek kwalifikowany jako instrument aktywnej integracji w ramach kontraktów socjalnych lub innych indywidualnych form oraz programów aktywności lokalnej i programów integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Możliwość funkcjonowania KIS przewiduje ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2003 r., Nr 122, poz. 1143), zgodnie z którą gmina, lub organizacja pozarządowa prowadzące reintegrację zawodową i społeczną dla osób:

- 1) bezdomnych realizujących indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- 2) uzależnionych od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego;
- 3) uzależnionych od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej;
- 4) chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego;
- 5) długotrwale bezrobotnych w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
- 6) zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;
- 7) uchodźców realizujących indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej;

8) osób niepełnosprawnych, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, którzy podlegają wykluczeniu społecznemu i ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo oraz uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym, mogą prowadzić klub integracji społecznej.

VI. Kontrakt socjalny

Zgodnie z Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Społecznej oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 z dnia 01 stycznia 2011 r., kontrakt socjalny jest narzędziem realizacji projektu systemowego, w części dotyczącej rozwoju form aktywnej integracji. Podstawą prawną realizacji kontraktu socjalnego jest art. 108 ustawy o pomocy społecznej. PCPR-y, realizując projekty systemowe w Poddziałaniu 7.1.2 PO KL w zakresie rozwoju form aktywnej integracji mogą stosować następujące narzędzia:

- kontrakt socjalny,
- program aktywności lokalnej,
- program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych

Kontrakt socjalny jest traktowany jako pisemna umowa pomiędzy osobą korzystającą ze świadczeń pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym, mającą na celu określenie sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, umożliwienia aktywizacji społeczno-zawodowej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kontrakt socjalny to wzajemne zobowiązanie stron, w tym możliwości zastosowania:

- zasiłków i pomocy w naturze,
- pracy socjalnej,
- prac społecznie użytecznych,
- instrumentów aktywnej integracji,

- działań o charakterze środowiskowym.

W przypadku określonych grup społecznych, na rzecz których działa PCPR zamiast kontraktu socjalnego można zamiennie/dopuszcza się możliwość stosować narzędzia będące jego odmianą, w tym między innymi:

- w przypadku osób opuszczających rodziny zastępcze – indywidualny program usamodzielnienia
- w przypadku osób niepełnosprawnych – działania indywidualne (umowa) na zasadach analogicznych jak dla kontraktu socjalnego

VII. Założenia Programu Aktywności Lokalnej

Działania w zakresie aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej, a także zapewnienie współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności lokalnej wynika z zainicjowania partnerstwa lokalnego, w tym projektowego celem realizacji Programu Aktywności Lokalnej.

Założenia PAL są następujące:

- 1) PAL jest skierowany do osób w ramach konkretnego środowiska/członków danej społeczności, w tym między innymi do wychowanków rodzin zastępczych oraz ich opiekunów, do środowisk osób niepełnosprawnych wraz z opiekunami. W ramach PAL będą prowadzone działania aktywizacyjne adresowane do osób mieszkających na terenie gmin Powiatu Toruńskiego. Diagnoza oparta na wskaźnikach/badaniach uzasadniać będzie wybór środowiska/środowisk zagrożonego wykluczeniem społecznym i wymagającego wsparcia,
- 2) Osiągnięcie założonych celów i przewidywanych rezultatów programu,
- 3) Wybór adresatów do których jest kierowany program,
- 4) Opis planowanych działań i metody realizacji programu,
- 5) Czas trwania programu i harmonogram realizacji poszczególnych działań,
- 6) Sposób finansowania realizacji programu (źródła finansowania z podziałem na poszczególne działania),
- 7) Podział odpowiedzialności za realizację poszczególnych części składowych programu.

W ramach PAL istnieje możliwość zastosowania:

- a) zasiłków i pomocy w naturze w formie: świadczeń pieniężnych i niepieniężnych na usamodzielnienie osób opuszczających rodziny zastępcze oraz na kontynuowanie nauki przez te osoby,
- b) wydatków na utrzymanie osób będących w rodzinach zastępczych,
- c) dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym w zakresie rehabilitacji społecznej (np. do realizacji turnusów rehabilitacyjnych),
- d) środowiskowej pracy socjalnej,
- e) instrumentów aktywnej integracji,
- f) działań o charakterze środowiskowym

Przy realizacji PAL w ramach projektu systemowego EFS PO KL Obszar VII Poddziałanie 7.1.2, obowiązkowe jest zastosowanie co najmniej czterech instrumentów aktywnej integracji, natomiast każda z osób uczestniczących w projekcie musi skorzystać co najmniej z jednego instrumentu aktywnej integracji. Zakłada się, iż z instrumentów aktywnej integracji będą korzystały również osoby zaliczone do otoczenia osób wykluczonych społecznie czyli opiekunowie dzieci, będący rodzinami zastępczymi oraz opiekunowie osób niepełnosprawnych. Muszą się oni jednak mieścić w limicie wydatków na uczestnika projektu.

Środowiskowa praca socjalna w ramach PAL będzie działaniem realizowanym przez pracownika socjalnego lub inną osobę, mającym na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych i tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

VIII. Sposób realizacji PAL poprzez rozwój form aktywnej integracji - zastosowanie narzędzi realizacji projektu oraz instrumentów aktywnej integracji w projekcie systemowym

Zgodnie z „Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach PO KL

przewiduje się, iż w ramach rozwoju form aktywnej integracji stosuje się następujące narzędzia:

- 1) Kontrakt socjalny, którego odmianą jest np. indywidualny program usamodzielnienia (IPU) dla osób opuszczających rodziny zastępcze oraz placówki dla dzieci i młodzieży,
- 2) Program Aktywności Lokalnej,
- 3) Program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych,

Natomiast w ramach realizacji kontraktów socjalnych, programów aktywności lokalnej oraz programu integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych można stosować i finansować zestaw instrumentów o charakterze aktywizacyjnym, traktowane zbiorczo jako instrumenty aktywnej integracji. Stanowią one cztery grupy.

- 1) Instrumenty aktywizacji zawodowej,
- 2) Instrumenty aktywizacji edukacyjnej,
- 3) Instrumenty aktywizacji zdrowotnej,
- 4) Instrumenty aktywizacji społecznej.

Instrumenty te mają za zadanie doprowadzić do przywrócenia osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem społecznym między innymi na rynek pracy oraz do ich integracji ze społeczeństwem, poprzez przywrócenie im zdolności lub możliwości zatrudnienia, uzyskanie wsparcia dochodowego oraz wyeliminowanie przeszkód napotykanym przez osoby i rodziny w procesie dostępu do praw i usług społecznych, a przez to wspierających ich powrót do zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

W toku realizacji PAL w ramach projektu systemowego „Uwierzyć w siebie – aktywna integracja osób w rodzinach zastępczych i je opuszczających” obowiązkowe jest zastosowanie co najmniej trzech instrumentów aktywnej integracji.

IX.Cele PAL

Celem głównym PAL jest realizacja działań na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej oraz w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków lokalnej społeczności.

Cele szczegółowe PAL:

- 1) Podejmowanie inicjatyw na rzecz podniesienia jakości życia i świadomości obywatelskiej społeczności lokalnej powiatu toruńskiego,
- 2) Prowadzenie działań aktywizacyjnych i integracyjnych adresowanych do osób należących do określonej grupy zawodowej lub społecznej,
- 3) Realizowanie środowiskowej pracy socjalnej mającej, na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych,
- 4) Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu osób i rodzin,
- 5) Przygotowanie i wsparcie działań indywidualnych oraz programów środowiskowych na rzecz aktywnej integracji,
- 6) Edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych oraz debat społecznych dla mieszkańców,
- 7) Organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców powiatu w imprezach i spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym.

X. Zakładane rezultaty PAL

- 1) Zdiagnozowanie potrzeb i problemów mieszkańców,
- 2) Zastosowanie nowych narzędzi i form pracy w pomocy społecznej,
- 3) Partycypacja mieszkańców powiatu w kreowaniu lokalnej rzeczywistości społecznej,
- 4) Wzrost zaangażowania mieszkańców w życie społeczne,
- 5) Podniesienie kompetencji zawodowych i społecznych społeczności lokalnej,
- 6) Aktywizacja wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym mieszkańców,
- 7) Zniwelowanie marginalizacji społecznej osób i rodzin

XI. Niezbędne zasoby do uzyskania założonych celów PAL

PAL może być realizowany przez pracownika socjalnego, innych pracowników jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, pracowników jednostek samorządu terytorialnego lub pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych.

Głównym realizatorem PAL jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu, dysponujące bazą lokalową, sprzętem biurowym niezbędnym do obsługi zadań w ramach PAL. Ponadto jednostka zatrudnia kadrę do obsługi merytorycznej, organizacyjnej oraz zarządzania projektem systemowym, w ramach którego będzie finansowany PAL. Głównymi realizatorami projektu systemowego są pracownicy socjalni. PCPR zatrudnia pracownika socjalnego do spraw osób niepełnosprawnych, co stanowi wymóg organizacyjny niezbędny do spełnienia, w związku z realizacją projektu.

Celem zapewnienia należytej i skutecznej realizacji zadań przewidzianych w PAL, Powiat Toruński może zawierać partnerstwa z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Zadania PAL mogą być realizowane w partnerstwie na zasadach określonych w ustawie z dnia 05.06.1998 r. o samorządzie powiatowym, na podstawie porozumienia, umowy, uchwały lub statutu.

Powiat Toruński jest organem prowadzącym całodobową placówkę opiekuńczo-wychowawczą w Chełmży o charakterze socjalizacyjnym, zapewniająca opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, której pracownicy mogą współpracować w realizacji PAL w zakresie działań na rzecz jej wychowanków. Na terenie Powiatu Toruńskiego nie funkcjonują warsztaty terapii zajęciowej, natomiast osoby niepełnosprawne korzystają z zajęć wtz-ów usytuowanych na terenach innych powiatów. Funkcjonują natomiast dwa środowiskowe domy samopomocy, wchodzące w skład struktury organizacyjnej domów pomocy społecznej. Powiat Toruński prowadzi cztery domy pomocy społecznej, w tym dwa dla osób w podeszłym wieku, jeden dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz jeden dla osób przewlekle psychicznie chorych. W Powiecie działają również prężnie organizacje pozarządowe, których zasoby ludzkie mogą stanowić niezwykle cenne wsparcie zarówno w zakresie zdiagnozowania potrzeb, jak i realizacji PAL.

XII. Możliwi adresaci PAL oraz opis planowanych działań

PAL jest adresowany do mieszkańców Powiatu Toruńskiego na rzecz aktywizacji osób:

- a) Wykluczonych społecznie bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym, będących jednocześnie osobami w wieku aktywności zawodowej (15 do 64 lat), korzystającymi ze świadczeń pomocy społecznej w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej, w tym bezrobotnych i/lub nieaktywnych zawodowo/lub, zatrudnionych,
- b) Traktowanych jako otoczenie osób wykluczonych społecznie, to znaczy osoby mieszkające we wspólnym gospodarstwie domowym w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej oraz osoby zamieszkujące w środowisku osób wykluczonych społecznie.

Uczestnikami projektu mogą być:

- a) Osoby niepełnosprawne, w tym także z zaburzeniami psychicznymi,
- b) Osoby opuszczające placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze i schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze (zgodnie z art. 19 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej),
- c) Osoby z problemami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych lub dotyczących rodziny w kryzysie, zwłaszcza rodziny niepełnej lub wielodzietnej,
- d) Młodzież w wieku od 15 do 25 roku życia, pochodząca ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym znajdująca się w rodzinach naturalnych, rodzinach zastępczych oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych),
- e) Osoby po zwolnieniu z zakładu karnego lub innej placówki penitencjarnej,
- f) Uchodźcy, cudzoziemcy posiadający zgodę na pobyt tolerowany oraz cudzoziemcy posiadający zgodę na osiedlenie się, zezwolenie na zamieszkanie na czas oznaczony, zezwolenie na pobyt rezydenta

długoterminowego lub objęci ochroną uzupełniającą, mający trudności z integracją zawodową i społeczną,

- g) Osoby nieaktywne zawodowo z uwagi na opiekę nad dziećmi lub innymi osobami zależnymi,
- h) Osoby uzależnione od alkoholu lub innych środków odurzających, poddające się procesowi leczenia lub będące po jego zakończeniu,
- i) Osoby długotrwale bezrobotne,

Uczestnikami projektu mogą być również osoby z otoczenia czyli:

- a) Członkowie rodziny uczestnika projektu (małżonek/małżonka, dzieci, rodzice), jeżeli zamieszkują wspólnie i prowadzą wspólne gospodarstwo domowe,
- b) Mieszkańcy i sąsiedzi zamieszkujący wspólnie w bloku, osiedlu, dzielnicy,
- c) Osoby ze wspólnego środowiska pracy,
- d) Osoby należące do tych samych kategorii społecznych, związane środowiskowo z klientem projektu (ale nie objęte wprost projektem), np. osoby niepełnosprawne, rodzice samotnie wychowujący dzieci.

Planowane działania w ramach Programu Aktywności Lokalnej to:

- a) Analiza i diagnoza problemów społecznych i potrzeb mieszkańców Powiatu Toruńskiego,
- b) Przygotowanie szczegółowych projektów w ramach PAL, adekwatne do zdiagnozowanych potrzeb środowiska lokalnego,
- c) Pozyskiwanie funduszy ze źródeł wewnętrznych/pozabudżetowych na realizację projektów skierowanych do społeczności lokalnych,
- d) Zaangażowanie do współpracy na rzecz realizacji PAL instytucji i organizacji działających w obszarze pomocy społecznej z terenu Powiatu Toruńskiego,
- e) Inicjowanie i realizacja Programów Aktywności Lokalnej z udziałem instytucji i organizacji współpracujących,
- f) Dokonanie ewaluacji projektu oraz trudności napotykanych w trakcie realizacji w celu dostosowania działań przewidzianych na przyszłe lata.

XIII. Czas trwania Programu Aktywności Lokalnej

Program Aktywności Lokalnej będzie realizowany w latach 2011-2013. Końcowa data realizacji PAL jest zgodna z datą zakończenia realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007 – 2013. Ramy czasowe PAL wiążą się z dostępnością funduszy europejskich w aktualnym okresie programowania.

XIV. Harmonogram realizacji poszczególnych zadań i ewaluacja PAL

PAL będzie realizowany w systemie rocznym. Założenia (planowanie) do kolejnych etapów realizacji PAL będą opracowywane co roku, z uwzględnieniem analizy przyjętych wskaźników, dokumentów ewaluacyjnych i sprawozdawczych, zmian zachodzących w możliwych do objęcia PAL obszarach życia oraz nowo pojawiających się możliwości rodzajów wsparcia i możliwości finansowania. Szczegółowe założenia programowe realizacji PAL na kolejne lata 2012 i 2013 (przy założeniu, iż projekty EFS planuje się realizować w ramach PAL) będą zatwierdzone przez Zarząd Powiatu Toruńskiego wraz z projektem budżetu i Wieloletnią Prognozą Finansową.

Sprawozdania z realizacji programów w ramach PAL będą przedkładane do zatwierdzenia przez Radę Powiatu Toruńskiego corocznie, razem ze sprawozdaniami z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu i sprawozdaniami z wykonania budżetu.

XV. Budżet PAL

Działania w ramach PAL będą realizowane na podstawie Aneksu do umowy ramowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zawartego pomiędzy Instytucją Pośredniczącą II Stopnia – Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Toruniu a Powiatem Toruńskim/Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu, zgodnie z którym środki na finansowanie projektu systemowego przyznawane są corocznie na podstawie zatwierdzanych w kolejnych latach budżetowych wniosków o

dofinansowanie realizacji projektu. Jednocześnie Powiat Toruński/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu wnosi wkład własny w formie dofinansowań do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych oraz w formie wypłat świadczeń z pomocy społecznej.

Dotacja rozwojowa na realizację projektu systemowego jest wypłacana w formie zaliczki w terminach i wysokości określonych w harmonogramie płatności, sporządzanym corocznie przez Powiat Toruński/Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu.

Instytucja Pośrednicząca II Stopnia przyznała Powiatowi Toruńskiemu/Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie środki na dofinansowanie projektów systemowych w formie dotacji rozwojowej w latach:

- 2009 r. – 142.575,29 zł (89,5% całkowitych wydatków kwalifikowanych projektu systemowego),
- 2010 r. – 157.310,57 zł (89,5% całkowitych wydatków kwalifikowanych projektu systemowego),
- 2011 r. – zgodnie z informacją pisemną Instytucji Pośredniczącej II Stopnia, całkowita alokacja w br. wyniesie kwotę 232.433,00 zł przy zachowaniu obowiązku wniesienia wkładu własnego.

Wniosek o dofinansowanie projektu na 2011 r. obejmujący wsparciem 41 osób niepełnosprawnych wraz z 20 osobowym otoczeniem spełnił wszystkie kryteria formalne i merytoryczne, co stanowi podstawę do podpisania kolejnego Aneksu do umowy ramowej.

XVI. Realizatorzy PAL i jednostki współpracujące

1. Powiat Toruński,
2. Odpowiednie Zespoły wchodzące w skład Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu,
3. Gminy Powiatu Toruńskiego,
4. Organizacje pozarządowe,
5. Inne uprawnione podmioty.

XVII. Uzasadnienie realizacji PAL – Diagnoza problemów społecznych

W Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz Polityki Prorodzinnej w Powiecie Toruńskim w latach 2006-2016 oraz w Powiatowym Programie Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2008-2012 zdiagnozowano problemy mieszkańców Powiatu Toruńskiego, opierając się na danych statystycznych w głównej mierze pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r. Ważnym źródłem danych były także inne dane pochodzące między innymi z Głównego Urzędu Statystycznego, Powiatowego Urzędu Pracy dla Powiatu Toruńskiego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu oraz Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Toruniu.

Poniższe dane w tabeli ukazują dane, dotyczące zjawisk demograficznych i społecznych w Powiecie Toruńskim i naszym regionie.

1) Ludność

W 2008 r. w województwie kujawsko - pomorskim zamieszkiwało ogółem - 2 067 918 osób, natomiast w 2009 r. - 2 069 083 osób.

Tab. 1. Dane dot. liczby ludności zamieszkałej w Powiecie Toruńskim w 2008 r. i 2009 r., w tym liczba kobiet:

Wyszczególnienie	2008	2009
Powiat Toruński	93 610, w tym: - 47 581 kobiet, - 46 029 mężczyzn	95 187, w tym: - 48 373 kobiet, - 46 814 mężczyzn
M. Chełmża	15 181	15 186
Gm. Chełmża	9 500	9 475
Gm. Czernikowo	8 522	8 576
Gm. Lubicz	18 095	18 451
Gm. Łubianka	5 930	6 048
Gm. Łysomice	8 780	8 984
Gm. Obrowo	11 314	11 879
Gm. Wielka Nieszawka	4 320	4 458
Gm. Zławieś Wielka	11 968	12 130

W zestawieniu tabelarycznym widoczna jest tendencja wzrostowa liczby mieszkańców Powiatu, zaznacza się jednocześnie wzrost wskaźnika feminizacji.

Tab. 2. Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w Powiecie Toruńskim w latach 2008 i 2009/ w tym kobiety:

2008 r.										
Ogółem/ w tym kobiety	0-4 lat	5-9 lat	10-14 lat	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-64 lat	65 lat i więcej
93 610/ 47 581	5 624/ 2 714	5 682/ 2 739	6 217/ 3 109	7 241/ 3 591	15 955/ 7 941	14682/ 7 298	12 360/ 6 146	12 820/ 6 388	3 722/ 1 908	9 307/ 5 747
2009 r.										
Ogółem/ w tym kobiety	0-4 lat	5-9 lat	10-14 lat	15-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	40-49 lat	50-59 lat	60-64 lat	65 lat i więcej
95 187/ 48 373	5 749/ 2 770	5 740/ 2 772	6 145/ 3 049	7 147/ 3 554	16 098/ 8 017	15 326/ 7 627	12 302/ 6 106	13 083/ 6 542	4 245/ 2 170	9352/ 5 766

Wysoki jest odsetek osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym.

2) Dane dotyczące bezrobocia w Powiecie Toruńskim w 2008 r., 2009 r., do X 2010 r.

Na dzień 31.12.2008 r. stopa bezrobocia w Powiecie Toruńskim wyniosła 13,9%, liczba osób bezrobotnych i zarejestrowanych – 4 312, w tym 2 489 osób to kobiety, bezrobotni w wieku do 25 lat to 1 022 osoby.

Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych wyniosła 114, w tym 67 kobiet.

Na dzień 31.12.2009 r. stopa bezrobocia w Powiecie Toruńskim wynosiła 17,2%.

Zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy dla Powiatu Toruńskiego odnotowano 5 889 osób, w tym 3 008 kobiet. Liczba bezrobotnych w wieku do 25 lat wyniosła 1 431.

Osoby niepełnosprawne zarejestrowane stanowią liczbę 271, w tym 148 kobiet.

W październiku 2010 r. zarejestrowano ogółem 5 490 osób, w tym 2 950 kobiet. Bezrobotni do 25 roku życia to 1 329 osoby, natomiast stopa bezrobocia wyniosła 16,4%.

Liczba osób niepełnosprawnych wyniosła 221, w tym 101 kobiet.

3) Osoby niepełnosprawne w Powiecie Toruńskim

Na podstawie ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, liczba osób niepełnosprawnych zamieszkujących Powiat Toruński wynosiła 10 874, co stanowiło około 12,5% ogółu liczby mieszkańców. Największą grupę wśród osób niepełnosprawnych stanowią osoby będące w przedziale wiekowym od 45 do 64 lat (4 960 osób) oraz od 65 do 79 lat (2 642 osoby).

Rozbieżność danych na temat liczby osób niepełnosprawnych wynika z braku jednolitego spisu czy rejestru w Polsce i niemożności uzyskania wiarygodnych informacji.

Istnieje trudność metodologiczna w opisywaniu statystycznym zjawiska niepełnosprawności, wynikająca z dualizmu orzecznictwa. Analizując dostępne liczby należy pamiętać o możliwości posiadania przez osobę niepełnosprawną dwóch orzeczeń – nie zawsze równorzędnych, bądź orzeczenia jednego tylko organu- Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Toruniu lub Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Od 2008 r. zaznacza się tendencja spadkowa w zakresie ilości osób niepełnosprawnych objętych wsparciem finansowym przez PCPR w Toruniu, pomimo wzrostu liczby wniosków niepełnosprawnych na dofinansowanie do różnych zadań. Sytuacja ta wynika z przyznawania przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych powiatom, w tym Toruńskiemu coraz mniejszych środków finansowych na wsparcie osób niepełnosprawnych. Biorąc pod uwagę dane pochodzące z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu dla porównania:

- w 2008 r. z różnorodnych form wsparcia dot. rehabilitacji społecznej skorzystało łącznie 689 osób niepełnosprawnych, w tym 180 dzieci,
- w 2009 r. objęto wsparciem 304 osoby, w tym 128 dzieci.
- w 2010 r. pomocą objęto 296 osób niepełnosprawnych, w tym 119 dzieci.

Poniżej prezentacja danych pochodzących z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Toruniu na temat liczby wydanych orzeczeń, według przyczyn niepełnosprawności, wieku i płci za 2009 i 2010 r. dla osób przed 16 rokiem życia, według przyczyn niepełnosprawności, stopni niepełnosprawności, wieku, płci, wykształcenia i zatrudnienia za 2009 i 2010 r. dla osób powyżej 16 roku życia.

Tab. 3.

Osoby przed 16 rokiem życia – 2009 r.

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	Od 4-7 lat	Od 8-16 lat	K	M
1	01-U	11	1	2	8	4	7
2	02-P	71	2	10	59	13	58
3	03-L	17	5	2	10	8	9
4	04-O	15	3	7	5	7	8
5	05-R	33	8	9	16	15	18
6	06-E	26	3	6	17	14	12
7	07-S	190	56	41	93	74	116
8	08-T	12	4	1	7	6	6
9	09-M	15	7	4	4	8	7
10	10-N	41	25	9	7	22	19
11	11-I	46	19	13	14	18	28
	RAZEM:	477	133	104	240	189	288

Objaśnienia:

01-U- upośledzenia umysłowe

02-P- choroby psychiczne

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O- choroby narządu wzroku

05-R – upośledzenia narządu ruchu

06-E- epilepsja

07-S – choroby układów oddechowego i krążenia

08-T – choroby układu pokarmowego

09-M – choroby układu moczowo-płciowego

10-N- choroby neurologiczne

11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

Tab.4.**Osoby przed 16 rokiem życia – 2010 r.**

Lp.	Przyczyny niepełnosprawności	Razem liczba orzeczeń	Wiek			Płeć	
			0-3 lat	Od 4-7 lat	Od 8-16 lat	K	M
1	01-U	17	1	2	14	2	15
2	02-P	65	2	6	57	22	43
3	03-L	12	1	3	8	5	7
4	04-0	15	4	5	6	6	9
5	05-R	22	4	2	16	8	14
6	06-E	15	2	3	10	9	6
7	07-S	224	74	59	91	91	133
8	08-T	10	2	1	7	5	5
9	09-M	21	6	3	12	12	9
10	10-N	51	19	11	21	22	29
11	11-I	48	18	11	19	27	21
12	12-C	7	0	4	3	2	5
	RAZEM:	507	133	110	264	211	296

Tab.5.**Osoby powyżej 16 roku życia – 2009 r.**

Lp.	Symbole	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie					Zatrudnienie	
		znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	Zasadnicze	Srednie	wyższe	TAK	NIE
1	01-U	10	16	2	28	23	3	1	1	14	14	3	22	2	1	0	1	27
2	02-P	21	69	45	135	41	29	49	16	64	71	11	66	32	24	2	15	120
3	03-L	11	36	38	85	11	7	26	41	39	46	4	42	26	10	3	12	73
4	04-0	5	19	18	42	9	8	20	5	23	19	1	9	14	15	3	12	30
5	05-R	87	152	150	389	34	60	203	92	204	185	14	119	132	104	20	92	297
6	06-E	0	4	4	8	6	1	1	0	5	3	0	2	4	1	1	2	6
7	07-S	77	119	83	279	25	16	138	100	120	159	11	123	94	44	7	39	240
8	08-T	23	11	13	47	6	9	19	13	25	22	2	18	16	9	2	7	40
9	09-M	26	21	6	53	3	9	25	16	28	25	3	19	19	11	1	9	44
10	10-N	81	63	23	167	37	22	65	43	73	94	14	71	40	35	7	20	147
11	11-I	59	58	17	134	29	16	66	32	93	41	4	47	41	32	10	18	116
	RAZEM:	400	568	399	1367	215	180	613	359	688	679	67	538	420	286	56	227	1140

Objaśnienia:

01-U- upośledzenia umysłowe

02-P- choroby psychiczne

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-0- choroby narządu wzroku

05-R – upośledzenia narządu ruchu

06-E- epilepsja

07-S – choroby układów oddechowego i krążenia

08-T – choroby układu pokarmowego

09-M – choroby układu moczowo-płciowego

10-N- choroby neurologiczne

11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

Tab.6.

Osoby powyżej 16 roku życia – 2010 r.

Lp.	Symbole	Stopień niepełnosprawności				Wiek				Płeć		Wykształcenie					Zatrudnienie	
		znaczny	umiarkowany	lekki	razem	16-25	26-40	41-60	60 i więcej	K	M	mniej niż podstawowe	podstawowe	Zasadnicze	Srednie	wyższe	TAK	NIE
1	01-U	6	28	1	35	25	6	4	0	10	25	3	29	3	0	0	0	35
2	02-P	13	56	60	129	37	25	55	12	59	70	10	65	32	19	3	6	123
3	03-L	4	17	46	67	8	6	24	29	28	39	3	29	19	13	3	9	58
4	04-O	7	22	19	48	13	9	15	11	22	26	5	18	12	9	4	5	43
5	05-R	92	141	196	429	26	63	229	111	246	183	11	161	146	86	25	60	369
6	06-E	0	8	11	19	3	7	8	1	6	13	0	7	4	5	3	3	16
7	07-S	100	117	74	291	20	17	129	125	137	154	17	123	74	66	11	26	265
8	08-T	20	18	14	52	8	10	21	13	19	33	1	19	19	11	2	4	38
9	09-M	15	7	2	24	1	4	10	9	12	12	0	7	10	6	1	1	23
10	10-N	91	50	19	160	25	18	69	48	71	89	18	67	48	20	7	7	153
11	11-I	64	64	10	138	14	19	68	37	100	38	8	40	43	33	14	15	123
12	12-C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	RAZEM:	412	528	452	1392	180	184	632	396	710	682	76	565	410	268	73	136	1256

Objaśnienia:

01-U- upośledzenia umysłowe

02-P- choroby psychiczne

03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu

04-O- choroby narządu wzroku

05-R – upośledzenia narządu ruchu

06-E- epilepsja

07-S – choroby układów oddechowego i krążenia

08-T – choroby układu pokarmowego

09-M – choroby układu moczowo-płciowego

10-N- choroby neurologiczne

11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego

12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe

Zaznacza się także wzrost wydanych orzeczeń o niepełnosprawności przez PZON w Toruniu, obejmujące poszczególne stopnie oraz wzrost przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności.

W 2009 r. :

- przyjęto ogółem 1949 wniosków (w tym 1379 dotyczyło osób dorosłych)

- wydano ogółem 1991 orzeczeń o niepełnosprawności (wydane orzeczenia objęły również wnioski złożone w grudniu 2008 r.), w tym 1412 dla osób dorosłych

W 2010 r.:

- przyjęto ogółem 2094 wnioski, (w tym 1563 dotyczyło osób dorosłych)

- wydano ogółem 1969 orzeczeń, w tym 1448 dla osób dorosłych

Podstawowym celem ubiegania się o ustalenie niepełnosprawności w stosunku do osób przed 16 rokiem życia było między innymi: uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego, ubieganie się o świadczenie pielęgnacyjne z pomocy społecznej dla osób wychowujących dzieci niepełnosprawne, które wymagają bezpośredniej opieki i pielęgnacji, odliczenia od podatku na rehabilitację.

Z kolei pozostałe złożone wnioski przez osoby powyżej 16 roku życia dotyczyły: uzyskania uprawnień do zasiłku pielęgnacyjnego, podjęcia odpowiedniego zatrudnienia dostosowanego do warunków psycho-fizycznych, w celu korzystania z zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny, korzystania z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, podjęcie szkoleń realizowanych z PUP, uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, korzystanie z karty parkingowej, korzystanie z innych ulg czy uprawnień (np. odliczenia od podatków).

Porównywalnie w latach 2007 i 2008 liczba wydanych orzeczeń kształtowała się następująco:

- 2007 r. – łącznie 1785 (w tym 1139 dorośli)

- 2008 r. – łącznie 1931 (w tym 1400 dorosłych)

W zakresie udzielania pomocy instytucjonalnej osoby niepełnosprawne przebywają także w czterech Domach Pomocy Społecznej usytuowanych na terenie Powiatu Toruńskiego (placówki całodobowe) oraz w dwóch Środowiskowych Domach Samopomocy (placówki stacjonarne działające w strukturze dwóch DPS-ów), przeznaczonych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

4) Wydatki budżetu Powiatu Toruńskiego w latach 2008 i 2009.

Powołując się na publikację Statystycznego Vademecum Samorządowca z 2010 r. Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy w sprawie wydatków budżetu Powiatu Toruńskiego, wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania związane z polityką

społeczną wyniosły: w 2008 r. – 19 436 900 zł, w 2009 r. – 24 334 500 zł, co stanowiło najwyższy wskaźnik wydatków powiatu - to jest ok. 34% budżetu.

W porównaniu do 2008 r. wydatki z roku 2009 na pomoc społeczną wzrosły powyżej 25%.

5) Rodzicielstwo zastępcze

Z każdym rokiem rośnie liczba dzieci pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, zaniedbywanych przez rodziców lub pozbawionych należytej opieki rodzicielskiej. Zaniedbania te wynikają głównie z zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny, braku troski o dziecko, przestępczości i demoralizacji rodziców, alkoholizmu, niewydolności wychowawczej, jak również ubóstwa.

Najbardziej cenioną formą opieki nad dzieckiem pozbawionym rodziny naturalnej jest oprócz adopcji, rodzina zastępcza. Jest ona szczególnie ważna z wielu powodów: stanowi bliskie dziecku środowisko, jest optymalna dla rozwoju psychospołecznego dziecka, uczy norm i reguł społecznych, pozwala na nawiązanie prawidłowych więzi emocjonalnych, tak istotnych w życiu dorosłym.

Funkcjonowanie rodzin zastępczych oraz wychowanków rodzin zastępczych w latach 2008 – 2010 przedstawia się następująco:

2008 r.:

- zarejestrowano 118 rodzin zastępczych, w których przebywało 164 dzieci, w tym 15 rodzin niespokrewnionych z dziećmi,
- usamodzielniono 3 wychowanków rodzin zastępczych,
- 21 wychowanków otrzymało świadczenia na kontynuowanie nauki,
- usamodzielniono 6 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 9 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymało świadczenia na kontynuowanie nauki,
- 6 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, w których przebywało 19 dzieci

2009 r.:

- funkcjonowało 122 rodzin zastępczych, w których przebywało 181 dzieci, w tym 17 rodzin niespokrewnionych z dziećmi,
- 7 wychowanków rodzin zastępczych zostało usamodzielnionych,

- 24 wychowanków otrzymało świadczenia na kontynuowanie nauki,
- 2 wychowanków pomoc pieniężną na pokrycie kosztów związanych z wynajmem pokoju,
- 5 wychowanków rodzin zastępczych otrzymało pomoc w formie wyprawki rzeczowej,
- usamodzielniono 5 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, wypłacono świadczenia na kontynuowanie nauki, przyznano dla 2 wychowanków pomoc w formie wyprawki rzeczowej,
- 7 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, w których przebywało 29 dzieci,

2010 r.:

- funkcjonowało 107 rodzin zastępczych, w których przebywało 135 dzieci, w tym w 16 rodzinach niespokrewnionych z dzieckiem przebywało 19 dzieci,
- usamodzielniono 10 wychowanków rodzin zastępczych,
- 30 wychowanków rodzin otrzymało świadczenia na kontynuowanie nauki, 2 – pomoc pieniężną na pokrycie kosztów związanych z wynajmem pokoju,
- 10 wychowanków rodzin zastępczych otrzymało pomoc w formie wyprawki rzeczowej,
- 2 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych zostało usamodzielnionych oraz 9 osom z placówek wypłacono świadczenia na kontynuowanie nauki, dla 1 wychowanka – przyznano pomoc w formie wyprawki rzeczowej,
- 8 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych, w których przebywało 35 dzieci.

Zakończenie

W przedstawionej diagnozie zostały zaprezentowane dane liczbowe oraz tendencje dotyczące kluczowych problemów społecznych.

Poprzez realizację Programu Aktywności Lokalnej Powiat Toruński chce wspierać lokalny kapitał ludzki pamiętając o naczelnych zasadach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Europejskiego Funduszu Społecznego: „Człowiek – najlepsza inwestycja”, „Człowiek jest celem samym w sobie”, „Ludzie plus umiejętności równa się sukces”. Oznacza to, że kapitał ludzki to zasób wiedzy, umiejętności i potencjału każdego człowieka oraz całej społeczności.

Spis treści:

Strony

Wprowadzenie	2-3
I. Podstawy prawne PAL	4-5
II. Programy realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu	5-5
III. Projekty realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Toruniu w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki	5-6
IV. Beneficjenci projektu systemowego oraz cele projektu systemowego	6-8
V. Zakres działania Klubu Integracji Społecznej (KIS)	8-9
VI. Co to jest kontrakt socjalny	9-10
VII. Założenia Programu Aktywności Lokalnej	10-11
VIII. Sposób realizacji PAL poprzez rozwój form aktywnej integracji-zastosowanie narzędzi realizacji projektu oraz Instrumentów aktywnej integracji w projekcie systemowym	11-12
IX. Cele PAL	12-13
X. Zakładane rezultaty PAL	13-13
XI. Niezbędne zasoby do uzyskania założonych celów PAL	14-14

XII. Możliwi adresaci PAL oraz opis planowanych działań	15-16
XIII. Czas trwania Programu Aktywności Lokalnej	17-17
XIV. Harmonogram realizacji poszczególnych zadań i ewaluacja PAL	17-17
XV. Budżet PAL	17-18
XVI. Realizatorzy PAL i jednostki współpracujące	18-18
XVII. Uzasadnienie realizacji PAL –Diagnoza problemów społecznych	19-27
Zakończenie	28-28